

Newsletter analityczny nr 30 (10–22.06.2015)

Program „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” Ośrodka Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Najważniejsze wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 10–22 czerwca 2015.

Do najważniejszych wydarzeń minionych dwóch tygodni należy zaliczyć rekonstrukcję rządu oraz dyskusję na jej wpływ m.in. na kwestie związane z energetyką.

Komentarz:

Sondaże opinii publicznej, wygrana Andrzeja Dudy z urzędującym Prezydentem Bronisławem Komorowskim oraz procesy polityczne zachodzące w innych państwach europejskich takie jak: wzrost znaczenia ugrupowań antysystemowych, pojawiające się idee wyjścia ze strefy euro (Grecja) lub w ogóle z Unii Europejskiej (Wielka Brytania) stawiają pytanie o dalsze scenariusze rozwoju sytuacji politycznej w Polsce i ich wpływ na politykę klimatyczno-energetyczną.

Na obecnym etapie, najbardziej prawdopodobne są cztery scenariusze rozwoju sytuacji w Polsce. We wszystkich podstawowym problemem, który będzie musiał rozwiązać kolejny rząd to kwestia górnictwa i stworzenie długoterminowej strategii bezpieczeństwa energetycznego, definiującej, przy tej okazji, model polskiej energetyki. Istotnym elementem, dookreślającym kształt ostatecznych decyzji, jest deklarowany przez polityków różnych opcji zwrot, ku obywatelom, czego przejawem jest zwiększenie partycypacji obywateli poprzez np. mechanizm referendum.

Scenariusz pierwszy to rząd pod przewodnictwem PiS-u, który wygrywa wybory, ale musi stworzyć koalicję z ugrupowaniem Pawła Kukiza (mimo małej spójności programowej). W przypadku realizacji tego scenariusza kwestie klimatyczno-energetyczne będą obszarem wyłącznych kompetencji PiS. Oznacza to zachowanie pewnych elementów dotychczasowej polityki takich jak: efektywność energetyczna, rozwój odnawialnych źródeł energii z naciskiem na małe instalacje przydomowe, budowa interkonektorów z innymi państwami.

Pewne obszary czekają jednak fundamentalne zmiany: kwestia ochrony klimatu, wielkości emisji, funkcjonowanie systemu ETS, czy ograniczenie emisji w sektorach non-ETS. Jednym z najdalej idących następstw przejęcia rządów przez PiS jest hipotetyczna możliwość wyłączenia Polski z regulacji energetyczno-klimatycznych (tzw. opt-out). Prawdopodobieństwo realizacji tej opcji jest znacznie mniejsze niż np. otwarcie procesu negocjacji, których celem będzie specjalne traktowanie Polski w obliczu zagrożeń bezpieczeństwa energetycznego generowanych przez Rosję lub lepsza synchronizacja działań w zakresie tegoż bezpieczeństwa.

Scenariusz drugi, to rządy koalicji PO, PSL, SLD i ewentualnie wariantowo ugrupowania Ryszarda Petru. Byłaby to bardzo trudna koalicja, głównie ze względu na skrajne sprzeczności programowe pomiędzy PSL, SLD i ugrupowaniem Ryszarda Petru. Taka koalicja oznaczałaby dalsze utrzymywanie reaktywnego kierunku w polityce klimatyczno-energetycznej i ewentualne kryzysy koalicyjne w sprawie restrukturyzacji węgla, wynikający ze sprzeczności między PSL, SLD i ugrupowania Ryszarda Petru, co do sposobu rozwiązania tego zagadnienia.

Scenariusz trzeci, czyli powołanie tzn. wielkiej koalicji PiS i PO. W związku z tym, iż podział sceny politycznej między te dwa ugrupowania się kończy i trudno wywołać emocje społeczne w oparciu o dotychczasowy model narracji. Także w obliczu pojawienia się silnych kontestatorów, dążących do rewolucyjnej zmiany obecnego systemu politycznego, znów realistyczny staje się wariant chęci obrony status quo przez dwa wiodące ugrupowania. W tym scenariuszu kwestie energetyki zostałyby najprawdopodobniej przekazane PiS, który nie może pozwolić sobie na oddanie tej ważnego i krytykowanego obszaru działań PO, swojemu koalicjantowi. Z drugiej strony kwestie ochrony klimatu pozostaną w gestii Ministerstwa Środowiska, kontrolowanego przez PO, co spowoduje możliwość wpływu tego ugrupowania na politykę energetyczną kraju. Powołanie takiej koalicji rodzić będzie konieczność tonowania kwestii spornych, a więc i szukanie szerokiego kompromisu politycznego w zakresie klimatu i energetyki także z ugrupowaniami spoza partii rządzących.

Scenariusz czwarty to rządy koalicji PiS z PSL i SLD. W takim wypadku można spodziewać się ministerstwa energetyki, prawdopodobnie kontrolowanego przez PSL. Taka koalicja mogłaby oznaczać rozwój energetyki obywatelskiej, efektywności energetycznej i budowy interkonektorów. Taka koalicja byłaby w stanie przeprowadzić restrukturyzację

sektora węglowego w podobnym kształcie jak reformy Jerzego Buzka w oparciu o program osłon socjalnych oraz programu rozwoju Śląska. Podstawowymi problemami tak rozległej koalicji byłby zapewne stosunek do Rosji, istotny z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego, a także kwestie koncernów energetycznych oraz problem kierunków dostaw ropy naftowej do Lotosu i PKN Orlen.

Wszystkie scenariusze są możliwe, jedne bardziej, a inne mniej prawdopodobne. Abstrahując od tego, które ugrupowanie wygra i jaka koalicja powstanie przyszły rząd będzie miał te same problemy do rozwiązania. Różnica będzie widoczna w sposobach działań, które dopiero po latach będą widoczne dla obywateli i konkurencyjności gospodarki.

Inne istotne wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 10–22 czerwca 2015.:

Europa i świat:

9.06 – Władimir Putin rozmawiał z Recepem Tayyipem Erdoğanem, prezydentem Turcji, m.in. na temat realizacji wspólnych projektów energetycznych.

10.06 – Aleksandr Miedwiediew, wiceprzewodniczący Gazpromu stwierdził, że dostawy rewersowe na Ukrainę są niezgodne z warunkami umowy tranzytowej, która zabrania reeksportu surowca.

10.06 – Chińskie firmy gazowe, w związku ze spadkiem zapotrzebowania, planują zmniejszyć zamówienia na LNG.

10.06 – Parlament Europejski odrzucił raport „Strategia europejskiego bezpieczeństwa energetycznego”.

11.06 – Gazprom potwierdził, że za cztery lata przestanie przysyłać gaz przez Ukrainę.

11.06 – Ukraina zaproponowała Unii Europejskiej wznowienie współpracy energetycznej oraz podpisanie memorandum.

11.06 – W Brukseli zainaugurowano Euro-Śródziemnomorską platformę współpracy gazowej.

11.06 – Według Algirdasa Butkeviciusa, premiera Litwy, Polska wykorzystuje projekt budowy interkonektora GIPL jako instrument do wywierania presji na Komisję Europejską i uzyskania finansowania kolejnych inwestycji.

16.06 – Według Eurostatu emisja CO₂ ze spalania paliw kopalnych spadła w 2014 roku o 5% w porównaniu z rokiem 2013.

16.06 – Niemieckie stowarzyszenie energetyki wiatrowej BWE wezwało do podjęcia kroków w celu wstrzymania budowy elektrowni atomowej Hinkley Point C w Wielkiej Brytanii.

18.06 – Papież Franciszek w encyklice „Laudato si” zaapelował o ograniczenie emisji CO₂ oraz zmniejszenie udziału węgla w produkcji energii.

18.06 – Gazprom, E.ON, Royal Dutch Shell oraz OMV podpisały list intencyjny w sprawie budowy dwóch nitek gazociągu Nord Stream.

19.06 – Gazprom ogłosił, że rozbudowa Gazociągu Północnego będzie kosztowała około 9,9 mld EUR.

Polska:

9.06 – Rada Ministrów pozytywnie zaopiniowała projekt przepisów dotyczących lokowania farm wiatrowych.

10.06 – Ministerstwo Środowiska poinformowało, że wśród priorytetów polskiej prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego będzie m.in. kontynuacja działań związanych z adaptacją do zmian klimatu.

10.06 – Janusz Piechociński, minister gospodarki, zapowiedział, że jesienią tego roku w gazoporcie w Świnoujściu pojawi się pierwszy transport gazu.

10.06 – Ewa Kopacz ogłosiła przyjęcie dymisji: ministra skarbu państwa Włodzimierza Karpińskiego, ministra zdrowia Bartosza Arłukowicza, ministra sportu Andrzeja Biernata oraz wiceministrów: Rafała Baniaka (MSP), Stanisława Gawłowskiego (MS) i Tomasza Tomczykiewicza (MG).

11.06 – Projekt ustawy o ochronie spółek strategicznych przed wrogim przejęciem do podkomisji

11.06 – Zdaniem dr. Wojciecha Szymalskiego z Instytutu na rzecz Ekorozwoju, samorządy lokalne powinny wziąć na siebie większą odpowiedzialność za działania na rzecz ochrony klimatu.

11.06 – Według Głównego Urzędu Statystycznego w latach 1999-2013 energochłonność polskiej gospodarki zmniejszyła się o 51%.

12.06 – Sejm uchwalił nowelizację ustawy o handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

12.06 – Janusz Plitowski, dyrektor departamentu energii odnawialnej w Ministerstwie Gospodarki, zapowiedział modyfikację projektu zmian w ustawie o OZE.

15.06 – Z raportu Warszawskiego Instytutu Studiów Ekonomicznych wynika, że udział węgla kamiennego w kształtowaniu budżetu systematycznie spada.

15.06 – Rozpoczął się handel gwarancjami pochodzenia energii z OZE.

15.06 – Andrzej Czerwiński został nowym ministrem skarbu państwa.

16.06 – Spółki energetyczne kontrolowane przez Skarb Państwa, pomimo otrzymania oferty, nie złożyły wstępnych deklaracji w sprawie zakupu udziałów w Nowej Kompanii Węglowej.

16.06 – Ewa Kopacz wyraziła poparcie dla budowy interkonektora pomiędzy Polską a Litwą.

17.06 – Marcin Korolec, pełnomocnik rządu ds. polityki klimatycznej stwierdził, że „Dyrektywa NEC w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczenia atmosferycznego wymaga doprecyzowania i dostosowania do warunków społeczno-gospodarczych poszczególnych krajów”.

17.06 – Andrzej Czerwiński, minister skarbu państwa, stwierdził, że do konsolidacji polskiego sektora energetycznego nie dojdzie przed wyborami parlamentarnymi.

17.06 – Prawo i Sprawiedliwość złożyło projekt uchwały ws. wprowadzenia moratorium na budowę dużych elektrowni wiatrowych.

18.06 – Zdaniem Koalicji Klimatycznej, encyklika „Laudato si” opublikowana przez papieża Franciszka „ukazuje nowe spojrzenie na ekologię w ujęciu globalnym”.

19.06 – Polskie Stronnictwo Ludowe zaprezentowało przygotowany przez siebie projekt nowelizacji ustawy o OZE.

Warszawa, 22 czerwca 2015r.

dr Krzysztof M. Księżopolski – Szef Programu „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” OAP UW, autor książek „Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw” (2004), „Bezpieczeństwo ekonomiczne” (2011), redaktor naukowy publikacji

„Bezpieczeństwo ekonomiczne w perspektywie politologicznej” (2012) i „Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji” (2013), współautor podręcznika „Ekonomika bezpieczeństwa państwa w zarysie” (2014), autor wielu artykułów poświęconych zagadnieniu bezpieczeństwa i klimatu.